

bonum pro aliquo tempore, ac deinceps pro tota æternitate, amat etiam pro illo tempore quo illum non facit bonum, quia etiam tunc ordinat illum ad tale bonum: amat ergo pro tunc amore ordinativo, non collativo talis boni pro tunc. Est ergo propositum illud, seu decretum salvandi aliquem, vera dilectio Dei.

6. *Difficultas de actu electionis ex D. Thomam.*—De actu vero electionis nonnulla difficultas est, propter D. Thomam, qui, art. 3, q. 23, distinguit inter dilectionem et electionem, et dilectionem dicit præcedere in DEO ante electionem, quamvis in homine aliquando contingat prius eligere, quam diligat. Ut cum quisquam eligit aliquem, ut cum eo contrahat amicitiam. Ratio ejus est, quia, ut unum præ alio eligatur, supponitur esse bonum, imo melius alio, quia electio supponit aliquam inæqualitatem et excessum in re, quæ eligitur. Si ergo hic eligitur et non alius, supponitur hic bonus et non alius. At respectu divinæ voluntatis bonum non supponitur ad dilectionem, sed potius ab illa procedit: ergo necesse est, ut dilectio præcedat electionem. Quam doctrinam explicans Cajetanus addit, etiam in voluntate humana electionem supponere aliquam dilectionem, saltem earum proprietatum, seu virtutum, propter quas aliquid eligitur, ut in exemplo posito, quando quis eligit alium in amicum, semper est propter aliquam conditionem sibi gratam, quam in illo cognoscit.

7. *Deus unico actu diligit et eligit prædestinatos.*—*Duplex acceptio electionis.*—Nihilominus censeo, unicum esse voluntatis actum, quos Deus diligit et eligit prædestinatos ad eundem terminum gloriæ et per eas voces solum connotari diversas habitudines. Quod ut declarem, adverto, electionem dupliciter dici, scilicet unius præ alio, quæ videtur esse prima vocis impositio et unius propter aliud, quomodo philosophi morales voluntatem medii propter finem vocant electionem, etiamsi contingat, illud medium unicum esse. Utroque autem modo potest hæc dilectio prædestinatorum electio vocari. Primum probatur, quia ex infinitis hominibus, quos potuisset Deus ad beatitudinem diligeri, hos dilexit et non alios: ergo diligendo hos, eos prætulit aliis, ergo ipso actu dilectionis intrinsece eligit illos. Dicitur autem diligeri, quatenus eis bonum vult: eligere vero, quatenus eos præfert aliis, quod non facit per alium actum, sed per eundem. Et confirmatur exemplo humanæ electionis. Postquam enim per consultationem plura media apta ad finem proposita sunt, hoc

ipso quod voluntas unum acceptat et non alia, diligit et eligit tale medium. Neque ad electionem necessarium est, ut per voluntatem positivam et quasi directam sequatur medium, quod non eligitur, sed satis est, quod in actu exercito hoc voluntas acceptet, et non aliud: ita ergo est in præsentia. Unde juxta communem locutionem Scripturæ, hæc dilectio prædestinatorum electio vocatur: *Elegit nos in ipso*, ad Ephes. 1.

8. Secundum etiam facile patet ex supra dictis, quia licet Deus velit gloriæ prædestinatis, ut finem ipsorum, tamen hoc ipsum voluit tanquam medium ad manifestanda sua attributa, suamque bonitatem communicandam. Unde ipsius bonitas fuit primaria ratio diligendi electos: ergo talis dilectio intrinsece est propter ipsummet Deum: ergo est electio in altera etiam acceptione.

9. *Respondetur ad D. Thomam.*—Quare ad D. Thomam respondeo, nunquam dicere hos esse plures actus, quamvis de illis, ut de pluribus loquatur ad explicandas varias relationes. Inter quas prima est ad objectum in quantum voluntas Dei vult ibi bonum: deinde vero resultat altera, quæ est prælationis ad alios: nam sub ea ratione D. Thomæ de electione loquitur. Nec vero censeo necessarium, ut electio supponat inæqualitatem præsertim in ordine consultationis et intentionis: nam ex mediis æqualibus potest voluntas unum accipere et alia omittere. Quod maxime est in voluntate divina necessariam, ut etiam D. Thomas, art. 5, fatetur. Denique etiam in nobis nullam electionem esse censeo, quæ non sit intrinsece aliqua dilectio. Ratio est clara, quia per electionem fertur voluntas in rem, quam eligit tanquam bonam et illi unitur: ergo diligit illam per eundem modum. Ut, in exemplo posito, quando quis eligit aliquem, ut illum habeat familiarem amicum, per ipsammet electionem incipit diligeri, quamvis illam dilectionem ad aliam majorem et magis familiarem amicitiam ordinet. Atque etiam e contrario dilectio, si sit unius ex multis, semper est electio, solum carere poterit hæc denominatione, quando unum tantum objectum propter se amandum propositum fuerit.

CAPUT XII.

ELECTIONEM OMNIUM SALVANDORUM IN EODEM SIGNO RATIONIS FACTUM FUISSE.

4. *Prima ratio dubitandi.*—In hoc capite

sermo non est de Christo Domino, sed de cæteris prædestinatis, tam angelis, quam hominibus. Unde prima ratio dubitandi est, quia angeli sancti videntur prius electi ad gloriæ quam homines. Probatur, quia prius sunt electi boni angeli, quam mali prævisi sint peccare, sed homines non fuerunt electi, donec peccatum malorum angelorum fuit prævisum, ergo. Major est certa, quia ante præscientiam peccati angelorum præcessit permissio ejus, ante permissionem vero voluntas creandi, et ordinandi illos (malos scilicet angelos) ad gloriæ, antecedenti voluntate: sed electio honorum simul facta est cum ordinatione malorum ad gloriæ, ergo sine dubio præcessit permissionem, et præscientiam peccati angelici. Minor autem probatur, quia homines electi sunt ad reparandas sedes angelorum, ut aliqui colligunt ex illo Pauli ad Ephes. 1: *Instaurare omnia in Christo, quæ in cælis, et in terra sunt*: et solet etiam accommodari illud Psalm. 109: *Indicabit in nationibus, implebit ruinas*. Unde D. Bernardus, serm. 1, de Adventu, hinc sumpsit rationem, ob quam homines redempti sunt, et non angeli, quia ruinæ angelorum per homines instauratæ sunt, casus autem naturæ humanæ non poterat in inferiori aliqua natura reparari. Et eandem rationem habet Anselmus, lib. 1, cur Deus homo, cap. 16 et 17, ac demique Augustinus, in Enchir., cap. 29, dicit: *Filios Ecclesiæ succedere in sedibus angelorum, ut pace fruantur: quam illi amiserunt*: ergo electio hominum supponit præscientiam angelici lapsus.

2. *Secunda ratio.*—Secunda ratio dubitandi est, quia etiam ipsi homines non videntur simul, et in eodem signo rationis electi. Quia Adam electus fuit ante præscientiam originalis peccati. In majori suppono, Adam electum fuisse, quia salvatus est, Sap. 10, et jam dixi, omnes, qui salvantur, esse etiam electos. Ante peccatum etiam habuit Adam plures effectus suæ electionis, nam gratia, et justitia, quam in sua creatione recepit, effectus fuit electionis ejus, ut nunc suppono, et facile haberi potest ex dictis, capite præcedenti: fuit ergo electus ante præscientiam sui peccati. Minor autem videtur esse clara sententia Augustini, lib. 2, contra duas Epistolas Pelag., cap. 7, de Prædest. et Grat., cap. 3, lib. 1, ad Simplician., quæst. 2, in Enchir., cap. 49, et sæpe alias. Favet etiam D. Thomas, 1 part., quæst. 23, art. 1, ad 3, quatenus ait, terminum a quo prædestinationis humanæ fuisse miseriam peccati. Ratione etiam declarari po-

test, quia si homo non peccasset, fortasse non essent tot homines, quot nunc sunt, vel forte, neque iidem: vel si essent, non tot damnarentur, quot nunc, cum natura esset integra. Præterea, gloria beatorum hominum aucta est occasione peccati, juxta illud: *Ego veni ut vitam habeant, et abundantius habeant*: ergo electio prout a nobis præscripta est, non potuit esse ante præscientiam originalis peccati, quia facta est ad definitum gradum gloriæ, definiri autem non potuit ante prævisum originale peccatum: quia gradus semel definitus immutabilis permaneret, nec posset postea augeri. Item declarari potest ex modo providentiæ, et communicationis gratiæ, quem Deus habuit in statu innocentiae, quia fuit quasi indifferens, et æque communis omnibus hominibus: ergo procedebat ex æquali voluntate dandi omnibus gloriæ: nondum ergo facta erat discretio per absolutam electionem aliquorum. Denique Christus ipse prædestinatus non fuit, nisi prævisio originali peccato, ut habet multorum opinio: sed ipse prædestinatus fuit ante electionem aliorum hominum, quia in ipso electi sunt, teste Paulo ad Ephes. 1, ergo neque alii electi sunt ante præscientiam originalis peccati.

3. *Tertia ratio.*—Tertia difficultas esse potest, quia nec post originale peccatum videntur omnes prædestinati simul electi. Primo, quia nemo eligitur nisi prævideatur futurus: non autem omnes homines simul prævidentur futuri: nam prævidentur eo ordine, quo futuri sunt. Secundo, quia multorum generationes non sunt ex prædefinitione divina, sed ex sola permissione, quia cum peccato fiunt, et tamen multi homines sic geniti, sunt electi, ergo non eliguntur, donec jam prævideantur futuri: igitur non omnes simul eliguntur. Tertio, quia sæpe multi assumuntur ad gloriæ occasione lapsus aliorum. Ut non obscure significatur in illo Apoc. 3: *Tene, quod habes, ne alius accipiat coronam tuam*. Prius ergo, quam unus eligatur ad coronam alterius accipiendam, lapsus alterius prævidetur. Et hæc Dei providentiæ significatur, Job, cap. 34, cum dicitur. *Conteret multos, et innumerabiles, et stare faciet alios pro eis*. Sic in locum Judæ suffectus est Matthias, Act. 1, et in locum Judæorum vocati sunt Gentiles, Act. 13, et ad Rom. 11, ergo non potuit electio omnium salvandorum hominum in eodem signo rationis fieri.

4. *Prima conclusio.*—*Electio omnium simul fuit.*—*Prima ratio.*—Nihilominus dicendum

est, electionem omnium prædestinatorum post Christum (de quo nunc non disputo) simul, et in eodem signo rationis fuisse. Hanc existimo esse communiorem sententiam theologorum, quos inferius referam. Probatur autem primo, quia in actibus voluntatis divinæ ex parte ipsius Dei nullus est ordo, simul enim, et uno simplicissimo actu vult omnia, solum ergo ex parte objectorum potest talis ordo considerari, sed inter electos nullus est ordo, propter quem quidam dicantur electi prius, quam alii. Ergo. Probatur minor, quia hic ordo tantum potest esse causalitatis, et in præsentem esse debet finis, et ejus quod ordinatur ad finem, quia versamur circa ordinem intentionis: unus autem electus non est finis gloriæ alterius, neque e converso, sed omnes immediate ordinantur ad gloriam Dei, et Christi: ergo.

Secunda ratio. — Secundo ex ratione sæpe facta, quod Deus intendit regnum electorum per modum unius corporis, seu civitatis cælestis: ergo simul intendit etiam omnia membra, ex quibus tale corpus constat, nam ex eorum multitudine, et varietate, totius corporis pulchritudo resultat.

Tertia ratio. — Tertio denique, quia neque angeli prius electi sunt, quam homines, neque inter homines quidam prius quam alii, ergo omnes simul. Consequentia nota est, et antecedens constabit ex dicendis, et ex solutionibus argumentorum.

5. *Secunda conclusio.* — *Electio hominum fuit ante prævisum peccatum angelorum.* — Secundo assero, homines fuisse electos ad gloriam ante prævisum peccatum angelorum, atque adeo non fuisse electos occasione illius peccati, sed per se, æque ac ipsos angelos. Ita sentit D. Augustinus, lib. 12, de Civit., cap. 9, quatenus necessitatem gratiæ æque ad angelos et ad homines judicat pertinere, et a Deo æque liberaliter, seu gratis præstari. Clarius, lib. 11, cap. 9, lib. 12, cap. 1, et lib. 15, cap. 1, quibus locis distinguit duas civitates, seu societates, unam prædestinatorum et alteram reproborum, et priorem significat coalescere ex angelis et hominibus, sine ullo inter eos ordine. Similiter, lib. 22, cap. 29, ait, Civitatem illam Dei æque constare ex angelis et hominibus. Sumi etiam potest ex Anselmo in Elucidario, quatenus dicit, tot homines salvandos esse, quot sunt angeli beati. Nam inde optime infertur, non assumi homines tantum ad sedes malorum angelorum: nam angeli, qui ceciderunt, multo pauciores fuerunt, quam qui perstiterunt. Imo Augustinus, in Enchir., cap. 29, probabile

censet, majorem futurum esse numerum beatorum hominum, quam sit angelorum.

6. *Ratione declaratur primo*, quia humana natura per sese est æque capax (capacitate obedientiali) illius beatitudinis supernaturalis, ac angelica, et natura sua solum Deum rescipit ut ultimum finem, et in illo tantum quiescit, ergo ita per se ordinatur in illum finem, sicut angelica natura: ergo æque primo eliguntur ad illum finem homines sicut angeli. Accedit præterea, quod licet angelica natura in perfectione excedat: tamen hoc ipso humana est aptior, ut in ea ostendatur virtus divinæ gratiæ, qui est unus finis præcipuus divinæ prædestinationis: ergo est quodam modo major ratio, ut per se eligantur homines, quam angeli, et augetur amplius hæc ratio ex parte CHRISTI Domini (quem suppono fuisse primum electum et prædestinatum a Deo, tanquam caput omnium, propter cujus gloriam omnes alii eliguntur:) cum ergo Deus humanam naturam ad illud mysterium potius quam angelicam ordinaverit, non videtur dubium, quin etiam homines, tanquam Christi socios et fratres, per se primo elegerit independentem a peccato angelorum: *Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus.* Propter quod etiam de illo, id est, de se, divina Sapientia dicit: *Deliciae meae esse cum filiis hominum.* Nullus ergo ordo rationis est inter electionem hominum et peccatum angelorum: ergo hæc electio non supponit præscientiam illius peccati: ac proinde neque inter electionem hominum et angelorum ex hoc capite erit aliquis ordo.

7. *Objectio.* — *Solutio.* — Dices, ergo neque etiam electio hominum erit ante illam præscientiam, neque inter peccatum angelorum et hominum gloriam est aliquis ordo causalitatis. Respondeo negando sequelam, quia licet immediate non videatur esse hic ordo: tamen mediate et ratione alterius intercedit, quatenus electio honorum angelorum necessario antecessit illam præscientiam et electio hominum et angelorum simul facta est. Deinde probabile est, etiam permissionem peccati angelici ordinatam esse a Deo ad salutem hominum electorum, ut inferius exponam.

8. *Tertia conclusio.* — *Electio hominum fuit ante prævisum Adæ peccatum.* — Dico tertio, omnes homines salvandi electi fuerunt ante prævisum peccatum Adæ, ut absolute futurum: imo et ante voluntatem permittendi illud. Hæc conclusio sumitur ex D. Thoma, q. 23, art. 1, ad 3, et ex art. 4, si attente legatur. Idem te-

nuit Scotus in 3, d. 7, q. 3, indicavit etiam, quamvis sub dubio, in 1, d. 41. Ubi idem tenet Hervæus et in d. 40, idem sentiunt Ægidius, Gregorius et Capreolus, et Marsilius, quæst. 41. Echius, in lib. de Prædestin., cent. 1, nu. 36, ubi pro regula statuit: *Nullum prædestinatum electum esse occasione peccati alterius.* Quod profecto per se mihi est maxime verisimile, ut in simili dixi latius de prædestinatione Christi in 3 part., disp. 5. Atque hinc sumitur ratio assertionis, quia electio hominum in nullo pendet a permissione, vel prævisione peccati, quia nullo modo, vel ratione, vel occasione illius intelligitur fieri: ergo non est cur illam supponat. Item sumo argumentum ex dictis: nam angeli non sunt electi ad gloriam occasione peccati alicujus, sed per se: ergo et homines, quia sunt æque primo et principaliter electi. Tandem, permittendo peccatum Adami, disposuit Deus salutem electorum, optimo et sapientissimo modo consequendam et quasi paravit viam ad illam gloriam hominum, quam intendebat: ergo optime intelligitur illa intentio prior hac permissione.

9. *Diluitur.* — *Prima ratio dubitandi.* — *Respondetur ad sanctos Patres.* — Ad primam ergo rationem dubitandi, nego homines fuisse electos post præscientiam peccati angelorum. Nego etiam primam rationem eligendi homines sumptam esse ex occasione illius peccati, sed ex divina bonitate supposita hominis capacitate et fortasse etiam ex parte meritorum CHRISTI. Ad illas vero locutiones sanctorum respondeo, eos loqui potius de effectu et executione, quam de prima electione. Considerant enim beatitudinem, ut complendam ex omnibus angelis creatis: et quia aliqui eorum defecerunt, dicunt regnum illud ex hominibus compleri. Non quidem, quia solum hac intentione Deus homines creaverit, aut ea occasione eos elegerit, sed quia a principio voluit regnum illud ita constituere. Atque hoc modo exposuit Augustinus, cap. 62, Enchir., illud verbum Pauli ad Ephes. 1, *Instaurare omnia in Christo: Quia illud (inquit) quod in angelis lapsum est, in hominibus redditur.* Quamvis Hieronymus et Græci, juxta proprietatem verbi græci, aliter legant et exponant, *recapitulare omnia in Christo*, id est, in summam redigere, vel omnia in illo tanquam in vero, et supremo capite conjungere.

10. *Explicatur.* — Verba autem Psalm. 109, longe diversum habent sensum: nam *implere ruinas*, non significat reparare, seu restituere illas, sed potius perficere, seu augere illas.

Nam metaphorica illa locutione significatæ sunt spirituales victoriae, quas Christus de gentibus reportavit. Quod si ad ruinas dæmonum illa verba referantur, potius significant, illas completas esse per Christum, qui dæmonem vicit et ejecit de cordibus hominum. Denique, etiam admissio illi sensu allegorico, solum ex illo probatur, in executione Christum reparasse angelorum sedes, homines electos redimendo: inde vero non sequitur, fuisse homines electos ad gloriam, quia mali angeli illam perdidit.

11. *Satisfit.* — *Secunda ratio.* — *Sensus verborum D. Thomæ et Augustini.* — *Respondetur ad confirmandum.* — *Christus est prædestinatus ante prævisionem peccati.* — Ad secundum, admitto, Adamum fuisse electum ad gloriam ante prævisum originale peccatum, et inde sumo argumentum, idem dicendum esse de aliis prædestinatis, quia nulla est ratio ordinis inter illos. D. Thomas autem, cum significat terminum a quo prædestinationis hominum fuisse statum peccati, loquitur de prædestinatione quoad media, per quæ homines salvantur, non quoad primam intentionem, seu electionem gloriæ. Et eodem modo potest intelligi Augustinus. Vel, si referatur hoc ad electionem gloriæ, intelligi potest veluti per anticipationem, quia illi electi sunt, qui futuri erant in massa perditionis, et ab illa erat liberandi per efficacia media prædestinationis. Ad illas vero conditionales: *Si Adam non peccasset, an essent futuri iidem homines, et an salvarentur iidem, et in eodem gradu gratiæ et gloriæ.* Respondeo imprimis, potuisse Deum, etiam durante illo statu, ita res humanas gubernare, ut tandem iidem homines in eodem gradu gratiæ et gloriæ salvarentur, qui nunc prædestinati sunt: habet enim Deum in thesauris suæ sapientiæ, et potentiæ infinitas vias et modos, quibus facere posset. Deinde vero dicitur, conditionales illas nihil ad rem præsentem referre. Ideo enim originale peccatum permissum est, ut illo modo divinum propositum, et electio sapientissime impleretur. Ad confirmationem autem de Christi prædestinatione respondetur, negando assumptum, nam Christus etiam ante prævisum omne peccatum dilectus est. Imo inde retorquemus argumentum, quia cum ipso, et propter ipsum debuerunt multi homines eligi per se, et absque occasione peccati.

12. *Solvitur.* — *Tertia ratio.* — *Successio temporis in futuritione hominum non constituit ordinem electionis.* — Ad tertium respon-

detur, negando, fuisse ordinem inter alios homines. Neque ad hoc refert ordo, qui est in successione temporum, alias necessario prius fuissent electi omnes prædestinati pertinentes ad legem scriptam, quam pertinentes ad legem gratiæ, quod frivolum est. Deus ergo simul, et in eodem signo rationis multa præfinit; quæ successive impleri disponit. Neque est verum, homines prius prævisos fuisse futuros, quam fuerint electi, sed potius (ut supra dixi) per ipsam electionem præordinati sunt ad existendum, eadem præfinitione divina. Neque obstat, quod multi peccaminose generentur, novit enim Deus præfinitiones suas mediis permissionibus ad exitum perducere: quod est intellectum facillimum, supposita conditionata scientia, et sæpe in sequentibus attingetur.

13. *Rejicitur instantia.* — Atque hinc infertur, respondendo simul ad ultimam instantiam, nullum hominem fuisse electum ad gloriam vel gratiam, in illo primario ordine divinæ intentionis, occasione peccati, vel perditionis alterius, sed Deum ex se, ac per se primo eos elegisse, quos voluit. Numerum enim salvandorum absoluta voluntate præfinit Deus, non tantum confuse, et formaliter (ut aiunt) quoad speciem numeri, sed etiam distincte, et quasi materialiter quoad singulares personas, quæ salutem consequuntur. Hoc enim (ut supra dixi) significant Scripturæ, et hoc postulat perfectio divinæ gratiæ, et providentiæ. Id autem vix posset subsistere, aut intelligi, si ad eligendum unum expectaret Deus præscientiam de bono, vel malo usu gratiæ, et liberi arbitrii alterius. Neque est ulla ratio fingendi hujusmodi ordinem, vel expectationem.

14. *Explicantur loca Scripturæ in contrarium allata.* — Loca vero Scripturæ varias habent expositiones. Illud enim Apocal. 3: *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.* Aliqui putant solum esse phrasim loquendi, et exhortandi, sicut mater solet incitare filium parvulum ad fugendum ubera dicens: tene ubera, ne dem fratri tuo: ita refert D. Thomas ibi, vel quicumque est auctor illorum commentariorum: nec illi displicet. Sed majorem proprietatem observat in illis verbis idem divus Thomas, 1 part., quæst. 23, art. 6, ad primum. Duo itaque in illis verbis continentur: unum est comminatio de amissione coronæ. Quod esset facile, si tantum dixisset: *Tene, ne forte amittas coronam tuam.* Nam hoc dici potest, tum ad præscitum, quia etiam dum est justus, dici potest habere coronam suam,

non possessione, sed jure, et merito quam amittit peccando: tum etiam ad prædestinatum, quia ex se potens est amittere coronam, et ut illa potestas non reducat in actum, per similes Dei admonitiones prævenitur. Quomodo etiam dixit Petrus electis. *Satagite, ut per bona opera, certam vestram electionem, et vocationem faciatis.* Quod etiam tradit D. Thomas in locis allegatis. Aliud significatum in illis verbis est, quod solet unus substitui loco alterius, ut accipiat coronam quam alius amisit. Quod quidem in dignitatibus hujus vitæ conspicimus. Nam David accepit coronam regni, quam Saul per inobedientiam perdidit. Et Matthias suffectus est in apostolatu, quem Judas demeruit. Et de his dignitatibus potissimum loquitur Job, loco citato.

15. *Responsio aliquorum confutatur.* — Verumtamen D. Gregorius 25, Moral., cap. 7 et 8, alias 9 et 10, etiam de gratia et gloria illum locum intelligit, idem confirmans alio testimonio Apoc. 3. Et idem sentit Hieronymus in eundem locum Job, et Beda, Haimo et Glos. Apoc. 3. Quod adeo verum esse censuit Augustinus, lib. de Correp. et Gratiæ, cap. 13, ut dixerit: *Alius non accepturus, nisi iste perdidit.* Et hinc colligit, esse certum prædestinatorum numerum, ita ut non possit augeri: ideo enim unus non acciperet nisi alius perderet, ne crederet electorum numerus definitus. Quod sane satisfaceret, si numerus prædestinatorum solum formaliter esset præfinitus per electionem. Cum tamen sit etiam materialiter definitus, difficile est intelligere, quomodo unus loco alterius substituat et quomodo verum sit, unum non fuisse accepturum coronam, nisi alius illam amitteret. Nam si electus est ante prævisionem operum, profecto illam haberet, etiamsi alii non caderent, cum electio ejus nullum respectum habuerit ad casum aliorum, nec formaliter, nec virtute, neque ullo alio modo. Neque quoad hanc partem satisfacit illa responsio, quod prædestinatio non imponit necessitatem, nam absolute potest prædestinatus coronam amittere. Quia esto, hoc verum sit, tamen sufficit, ut quando per gratiam perseverat prædestinatus, dicatur substitui loco alterius, ut accipiat coronam quam alius amisit. Nec etiam sufficit, ut vere dicamus, permittere Deum, quod reprobis cadat, ut alias accipiat coronam, quam alias non acciperet, ne numerus prædestinatorum definitum numerum excedat.

16. *Melior responsio ad Sanctos Patres et loca Scripturæ.* — Dico ergo, testimonia illa,

omnesque illos loquendi modos intelligendos esse de divina providentia, quoad mirabilem et sapientissimum modum, quem observat in executione mediorum: non vero quoad primariam electionem prædestinatorum. Hæc enim intelligenda est per modum singularis præfinitionis, quam Deus ex se tantum et ex suo mero beneplacito habuit. Absolute intendens, tale regnum æternum ex talibus personis et membris constans. Ex vi autem hujus electionis manet ille numerus salvandorum ita certus, tam formaliter, quam materialiter, ut minui non possit. Non tamen pertinet ad efficaciam illius voluntatis, ut non possit augeri, quia Deus ex se non voluit positive omnes alios a regno excludere, ut infra dicam. Et ideo simul cum illa electione habuit Deus voluntatem veram salvandi alios, non tamen absolutam, sed sub conditione, si per eos non staret. Et ideo in executione illis dat media sufficientia ut salventur, quæ interdum talem effectum habent, ut per eam comparent verum jus ad æternam coronam, etiamsi præsciti sint non conservaturi illud usque ad finem vitæ. Ac proinde, quando illud amittunt, dicunt perdere coronam suam, id est, suis meritis debitam, si in gratia decesserint. Uno autem ex his cadente, dicitur alius loco illius substitui, quia solet Deus ita gubernare et exequi salutem suorum electorum, ut prius vocet reprobos et illis male utentibus divina gratia, illos deferat et ad alios suam specialem protectionem transferat, non quia illos posterius dilexerit, vel tantum occasione peccati aliorum, sed quia illo modo justitiam suam erga malos et gratiam erga bonos mirabilis et sapientissima ostendit. Atque ex his facile est alia testimonia Scripturæ sacræ et Sanctorum interpretari.

CAPUT XIII.

QUOMODO DIVINA VOLUNTAS PRÆPARAVIT MEDIA, QUIBUS ELECTI INFALLIBILITER SALVANTUR.

1. *Duplex genus mediorum, quæ DEUS præparat electis.* — Media communia sunt priora et primo definita. — Diximus de voluntate divina, quatenus versatur circa finem prædestinationis: nunc breviter explicandum est, quo modo, seu quibus actibus disponat viam et media, quibus in illum terminum infallibiliter tenditur. In quo primum distinguere possumus duplicia media hujus divinæ providentiæ. Quædam sunt communia, præparata pro tota communitate. Hujusmodi censeri possunt

in angelis omnes gratiæ et auxilia illis data in instanti suæ creationis, per quæ (juxta probabilem sententiam) ita præventi sunt, ut pro illo instanti omnino non peccarent, atque ita excitati, ut infallibiliter converterentur in Deum et se ad gratiam disponerent, sanctificarentur et primam gloriam mererentur. In hominibus vero sunt in lege gratiæ talia media, baptismus et alia Sacramenta, prædicatio Evangelii cum præparatione divini auxilii interni et necessarij ad fidem obtinendam. Atque hæc et similia media dici possunt primo definita et decreta pro singulis ætatibus, quia hæc, quæ universalis sunt, quodam modo sunt priora et quando finis intenditur communitati, primo videntur occurrere media, quæ pro tota communitate providentur. Et præterea, hæc communia quodam modo includuntur in particularibus mediis, nam regulariter justificationes fiunt per applicationem mediorum communium ad particulares personas. Denique (ut hoc obiter advertam) in hoc ordine mediorum constitui potest originalis justitia, data toti humanæ naturæ in primo parente ante lapsum: nam per illam cepit Deus disponere salutem electorum, quanto in ipso erat.

2. *Objectio.* — *Solutio.* — Dices, hæc et similia media potius pertinere ad generalem providentiam gratiæ, quam ad prædestinationem, quia non fundatur peculiari electione efficaci aliquorum hominum, sed in generali voluntate salvandi omnes. Unde talia media omnibus communia sunt. Respondeo, hæc non esse repugnantia, nam ita sunt aliqua propter prædestinatos provisiva, ut alius etiam prodesse possint. Et ita, licet salus prædestinatorum non sit (ut ita dicam) finis adæquatus talium mediorum, est tamen finis principalis, atque hoc satis est, ut inter media prædestinationis hæc computentur et singulari modo dicantur esse propter electos. Sicut Paulus dicebat, se sustinere labores propter electos, quamvis re ipsa pro omnibus laboraret: neque de his mediis plura videntur necessaria.

3. *Media particularia quædam fiunt a solo Deo quædam vero cum cooperatione libera voluntatis.* — *Quæstio est de mediis, quæ fiunt cum cooperatione.* — Rursus circa media particularia advertendum est, duos esse ordines illorum: Quædam fiunt a solo Deo sine cooperatione liberi arbitrii, ut sunt prima vocatio et alia auxilia prævenientia, quæ Deus hominibus confert, absque ullo merito, vel dispositione illorum. Et ad hunc ordinem pertinent quidam effectus singularis providentiæ Dei